

Criminalization and Judicial Harassment of Earth Rights Defenders in Thailand

เล่มที่ 3 สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

เนื้อหาของคู่มือนี้เป็นเพียงการแนวทางการปฏิบัติตัวของนักปกป้องสิทธิที่ดินและสิ่งแวดล้อม (land and environmental rights defenders) เมื่อเผชิญกับภัยคุกคามและความเสี่ยงเท่านั้น ไม่ถือเป็นข้อแนะนำทางกฎหมาย และไม่มีผลบังคับใช้ในทางกฎหมาย แม้ว่าจะมีหลายสิ่งที่มีนักปกป้องสิทธิที่ดินและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยสามารถทำได้เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเอาผิดทางอาญา และการคุกคามด้วยกระบวนการทางกฎหมาย แต่ก็ไม่มีหลักประกันว่าพวกเขาจะไม่เผชิญกับสิ่งต่างๆ ข้างต้นอันเนื่องมาจากการเคลื่อนไหวนี้

สถานการณ์ส่วนบุคคลต่างมีลักษณะเฉพาะและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับบริบทในประเทศไทย ดังนั้น เนื้อหาของคู่มือนี้จึงควรถือเป็นเพียงแนวทางปฏิบัติ คำปรึกษา และข้อเสนอแนะเท่านั้น ผู้อ่านจำเป็นต้องประเมินว่าเนื้อหาเหล่านี้สามารถใช้ได้กับสถานการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองหรือไม่

หนังสือเล่มนี้จัดทำโดย EarthRights International (EarthRights) โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก Environmental Defenders Collaborative (EDC) และ Center for Protection and Revival of Local Community Rights

สถานที่จัดพิมพ์: ประเทศไทย

ปีที่จัดพิมพ์ : 2565

หนังสือเล่มนี้ได้รับอนุญาตภายใต้ Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International Licence หากต้องการดูสำเนาใบอนุญาตนี้ โปรดดูที่ : http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.en_US

ในคู่มือฉบับนี้คุณจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับ :

- ความหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์
- สิทธิของผู้ต้องหา จำเลยและผู้ต้องจำ
- สิทธิในการขอปล่อยตัวชั่วคราว
- สิทธิในการมีกษัตริย์
- กลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจับกุมและการกักขัง
- สิทธิในการต่อสู้คดีในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 และมาตรา 165/2
- แนะนำองค์กรสิทธิมนุษยชนของภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน

1. กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice)

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หมายถึง ขั้นตอนหรือการดำเนินคดีอาญานับตั้งแต่มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นโดยอาศัยองค์การตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สูงสุด ศาลยุติธรรม เป็นต้น ในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องผ่านการสืบสวนสอบสวนในชั้นตำรวจและชั้นอัยการ เพื่อพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหาหรือไม่ในชั้นกระบวนการพิจารณาของศาล หากศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษก็ต้องรับโทษตามกฎหมาย¹

นอกจากนี้ มีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอีก เช่น กรมคุมประพฤติ ซึ่งมีหน้าที่ในการสืบเสาะและพินิจประวัติภูมิหลังทางสังคมของจำเลย² หรือกรมราชทัณฑ์ ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องจำและผู้ต้องจำในคุกหรือผู้ต้องจำในสถานกักขังและอำนวยความสะดวกหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถกลับคืนสู่สังคมได้และไม่กระทำความผิดซ้ำอีก³

2. หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence)

หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) เป็นหลักสำคัญในการดำเนินคดีอาญาและพิจารณาคดีอาญา เพื่อกำหนดการพิสูจน์ในวิธีพิจารณาความศาลและการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาและจำเลยระหว่างดำเนินการตามกระบวนการทางอาญา⁴ ถูกบัญญัติไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 14 บัญญัติว่า “บุคคลทุกคนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิด ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด⁵”

ประเทศไทยซึ่งเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ได้บัญญัติหลักดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 29 วรรคสองว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จึงเป็นหลักที่ยืนยันความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาและจำเลยและเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องยึดถือเสมอว่าผู้ต้องหาและจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด

¹ มูลนิธิสวนวัฒนธรรมร่วมคำมติโครงการโดยศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น, คู่มือการเข้าถึงความยุติธรรมในที่ดินป่าไม้, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิสวนวัฒนธรรม, ม.ป.ป.), 53.

² กรมคุมประพฤติ. “อำนาจหน้าที่กรมคุมประพฤติ.”, ม.ป.ป., สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2565. <https://probation.go.th/contentmenu.php?id=73>

³ กรมราชทัณฑ์. “ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์.”, ม.ป.ป., สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2565. http://www.correct.go.th/?page_id=12255

⁴ ศูนย์กษัตริย์เพื่อสิทธิมนุษยชน. หลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์: ความหมายเชิงหลักการและความเป็นจริงในคดีที่เกี่ยวข้องกับการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, ศูนย์กษัตริย์เพื่อสิทธิมนุษยชน, 5 พฤษภาคม 2564, สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2565. จาก: <https://tlhr2014.com/archives/29273>

⁵ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. “หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง UN International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR).” คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ม.ป.ป., สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2565. จาก : https://www.nhr.or.th/Human-Rights-Knowledge/International-Human-Rights-Affairs/International-Law-of-human-rights/ICCPR_th.aspx

3. การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทย

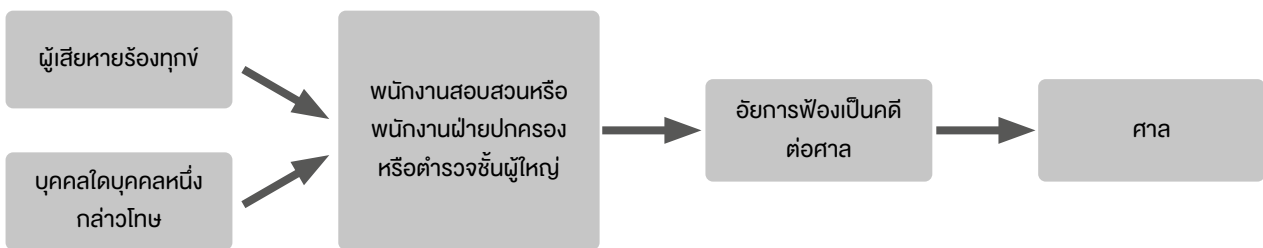
การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทย มี 2 กรณี คือการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและการดำเนินคดีอาญาโดยราษฎรหรือที่เรียกว่าการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหายเอง

3.1. การดำเนินคดีโดยรัฐ

รัฐมีอำนาจดำเนินคดีอาญาทั้งปวง ทั้งความผิดอาญาแผ่นดิน(ความผิดยอมความไม่ได้)และความผิดต่อส่วนตัว(ความผิดอันยอมความได้) ผู้เสียหายจะต้องมีการร้องทุกข์หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งต้องกล่าวโทษว่ามีความผิดเกิดขึ้นต่อเจ้าพนักงานตามกฎหมายภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากเจ้าพนักงานตามกฎหมายสอบสวนแล้วเสร็จจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาสำนวนคดีว่าควรมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ หากพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องคดีก็จะมีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลและเป็นคดีที่อยู่ในชั้นกระบวนการพิจารณาของศาล

การพิจารณาว่าความผิดใดจะเป็นความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความได้นั้น กฎหมายต้องระบุไว้ชัดเจนว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ เช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ฐานหมิ่นประมาท มาตรา 326 ฐานบุกรุก มาตรา 362 หรือฐานยกยอกกัณฑ์ มาตรา 352 เป็นต้น ส่วนความผิดนอกเหนือจากนั้นถือเป็นความผิดต่อแผ่นดินทั้งสิ้นเพราะกฎหมายมิได้บัญญัติให้ชัดเจนว่าเป็นความผิดอันยอมความได้⁶ เช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ฐานแจ้งความเท็จ มาตรา 172 หรือฐานลักทรัพย์ มาตรา 334 เป็นต้น

ภาพการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ

3.2. การดำเนินคดีอาญาโดยราษฎร

ราษฎรมีอำนาจดำเนินคดีอาญาในความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความได้เท่านั้น ผู้เสียหายจะต้องแต่งตั้งทนายความเพื่อยื่นฟ้องคดีต่อศาลเองภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำผิด⁷ หากยื่นฟ้องเป็นคดีต่อศาลแล้วศาลจะนัดวันไต่สวนมูลฟ้องเพื่อพิจารณาว่าคดีที่โจทก์ฟ้องมีมูลเพียงพอที่สมควรจะประทับฟ้องไว้พิจารณาหรือไม่ หากศาลเห็นว่าคดีมีมูลศาลจะประทับฟ้องเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

ภาพการดำเนินคดีอาญาโดยราษฎร

⁶ นางสาวจุฬารัตน์ ยะปะนิน, ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้, วารสารมูลนิธิ มี.ค.-เม.ย.53, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 152-153

⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95

4. สิทธิของผู้ต้องหา

ผู้ต้องหาคือใคร

ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล⁸ เป็นบุคคลที่ถูกดำเนินคดีอาญาโดยรัฐซึ่งอยู่ในระหว่างการสอบสวนในชั้นตำรวจ และชั้นอัยการ โดยจะต้องมีการร้องทุกข์⁹จากผู้เสียหายหรือกล่าวโทษจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง¹⁰ (กรณีความผิดต่อแผ่นดิน)ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก่อนการตั้งต้นคดีเสมอ อย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนก็อาจเริ่มสอบสวนคดีเองได้เพราะมีอำนาจดำเนินคดีอาญาทั้งปวงตามประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา มาตรา 121

การออกหมายเรียก

หลังจากที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษจากผู้ต้องหาแล้ว พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 52 โดยหมายเรียกจะกำหนดรายละเอียด เช่น วันนัด เวลา สถานที่ เหตุที่ต้องเรียกให้มาพบพนักงานสอบสวนเพื่อรับทราบข้อหา เป็นต้น¹¹

กรณีที่พนักงานสอบสวนมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของบุคคลใดอาจเป็นประโยชน์ต่อคดี พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 52 ได้ เช่นกัน

หากได้รับหมายเรียกควรทำอย่างไร

หากผู้ต้องหาได้รับหมายเรียกโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว **ผู้ต้องหาควรไปพบพนักงานสอบสวนตามวันนัดหรือติดต่อพนักงานสอบสวนให้เร็วที่สุด** ผู้ต้องหาไม่ควรเพิกเฉยหมายเรียกดังกล่าว และถ้าไม่ไปพบพนักงานสอบสวนตามหมายเรียก 2 ครั้ง พนักงานสอบสวนอาจใช้เหตุดังกล่าวออกหมายจับได้¹²

กรณีได้รับหมายเรียกพยาน บุคคลที่ได้รับหมายเรียกพยานควรไปพบพนักงานสอบสวนตามวันนัด หากไม่ไปตามนัดอาจมีความผิดฐานขัดขืนคำสั่งบังคับของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 168 หรือมาตรา 169¹³ ได้

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(2)

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 123

¹⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 127

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 52

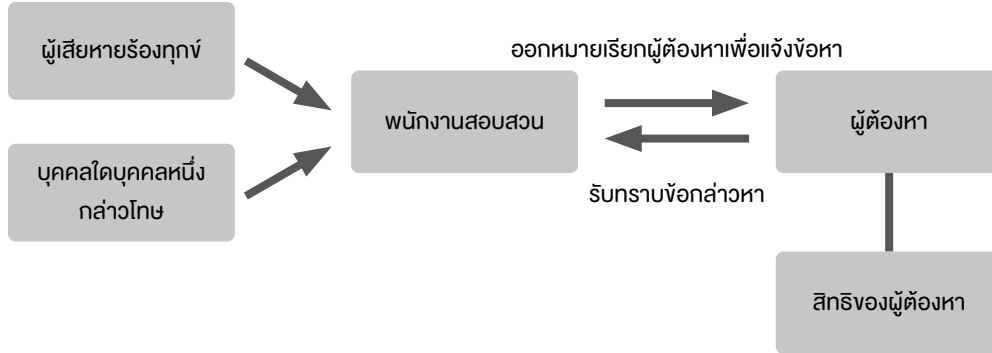
¹² **ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน.** คำแนะนำกรณีถูกควบคุมตัว ถูกจับกุม หรือได้รับหมายเรียก, ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 4 เมษายน 2562, สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2565. จาก : <https://tlhr2014.com/archives/11685>

¹³ ฎ.1954/2515 พนักงานสอบสวนให้ตำรวจไปเชิญจำเลยมายังสถานีตำรวจเพื่อการสอบสวนโดยไม่ได้ออกหมายเรียก จำเลยยอมมาสถานีตำรวจโดยดี พนักงานสอบสวนจึงบอกจำเลยว่าจะสอบสวนจำเลยเป็นพยาน ซึ่งยอมหมายความว่าสั่งให้จำเลยให้ถ้อยคำ คำสั่งของพนักงานสอบสวนชั้นนี้ถือเป็นคำสั่งบังคับตามกฎหมายให้จำเลยให้ถ้อยคำ เมื่อจำเลยขัดขืนคำสั่งดังกล่าวย่อม

4.1. เมื่อถูกแจ้งข้อหา

การแจ้งข้อหาคือการแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหากระทำความผิดและแจ้งข้อหาให้ทราบว่าการกระทำดังกล่าวผิดตามกฎหมายใด การแจ้งข้อหาต้องกระทำโดยพนักงานสอบสวนซึ่งจะแจ้งข้อหาได้ก็ต่อเมื่อผู้ต้องหาปรากฏต่อหน้าพนักงานสอบสวน¹⁴ ฉะนั้นการแจ้งข้อหาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการถูกจับกุมแล้วนำตัวผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหาไปแจ้งข้อกล่าวหาต่อพนักงานสอบสวน หรือเป็นกรณีที่ยังไม่ถูกจับกุมแต่ผู้ต้องหาปรากฏตัวต่อพนักงานสอบสวนเอง

การออกหมายเรียก

สิทธิของผู้ต้องหาเมื่อถูกแจ้งข้อกล่าวหา

สิทธิที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	สิทธิที่กำหนดไว้ในมาตรา 7/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	สิทธิที่กำหนดไว้ในมาตราอื่นๆในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น
- สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (มาตรา 29 วรรคสอง) - สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้ให้การเป็นประจักษ์ต่อตนเอง หรือให้รับสารภาพผิด (มาตรา 29 วรรคสี่)	1. มีสิทธิขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก 2. พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว 3. 3. ให้นายความหรือผู้ซึ่งไว้ใจเข้าฟังการสอบปากคำตนในชั้นสอบสวน 4. 4. ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร 5. 5. ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย	- สิทธิที่จะมีสำม (มาตรา 13) - สิทธิที่จะได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา (มาตรา 83 วรรคสอง, มาตรา 84 (1)(2)) - สิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม (มาตรา 134 วรรคสาม) - สิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ (มาตรา 134/4, มาตรา 135)

¹⁴ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 169

¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134

4.2. เมื่อถูกออกหมายจับ

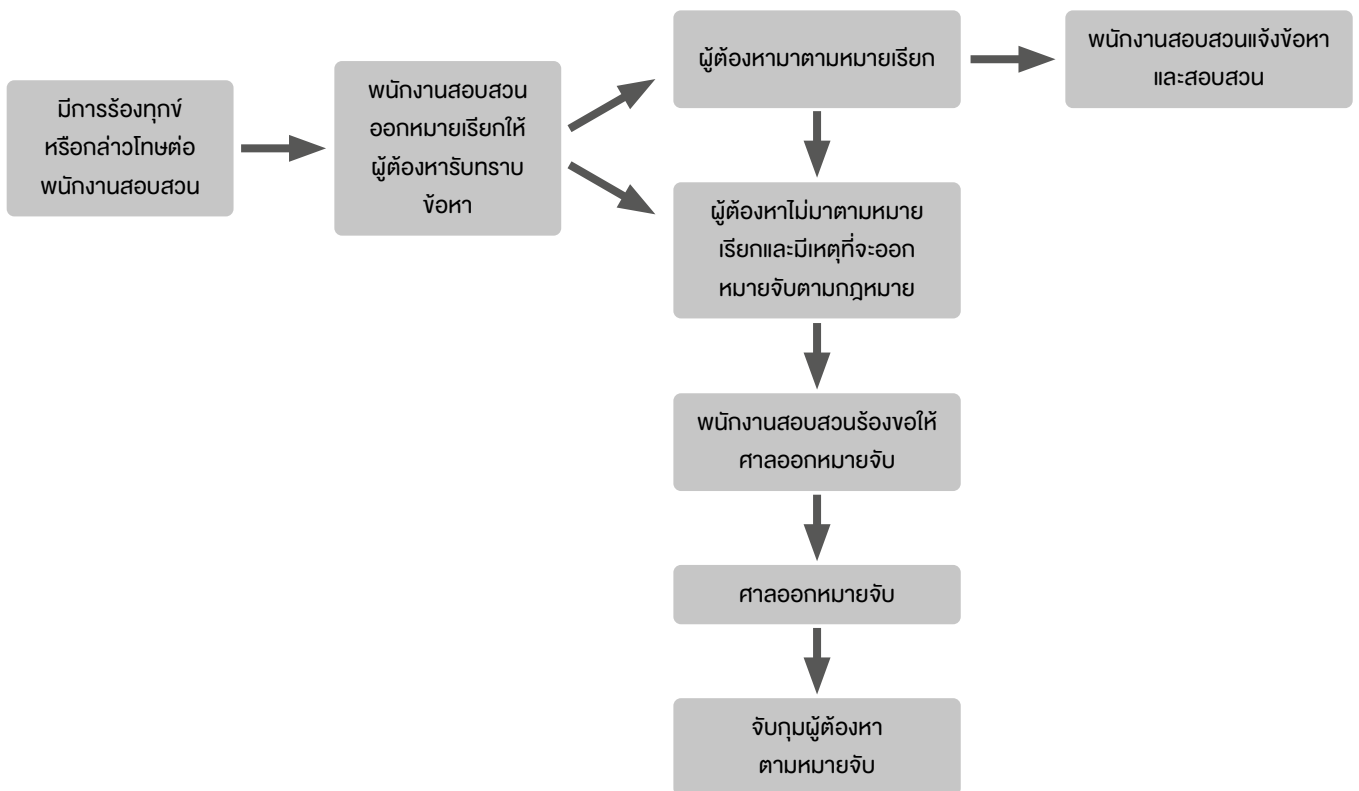
การออกหมายจับ

พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจไม่สามารถออกหมายจับบุคคลใดตามอำเภอใจได้เพราะบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ซึ่งถูกรับรองสิทธิไว้ในรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 28¹⁵ ฉะนั้น หากต้องการจับบุคคลใดจะต้องร้องขอให้ศาลออกหมายจับโดยแสดงเหตุที่จะออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 ซึ่งมี 3 กรณีได้แก่

1. เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีขึ้นไป หรือ
2. เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น หรือ
3. ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี

โดยหมายจับใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร¹⁶และคงใช้ได้อยู่นกว่าจะจับได้ เว้นแต่ความผิดอาญาตามหมายนั้นหาอายุความหรือศาลซึ่งออกหมายนั้นได้ถอนหมายคืน¹⁷

ภาพอธิบายขั้นตอนการออกหมายจับ

นอกเหนือจากกรณีข้างต้น จะเป็นกรณีการจับกุมโดยไม่มีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78

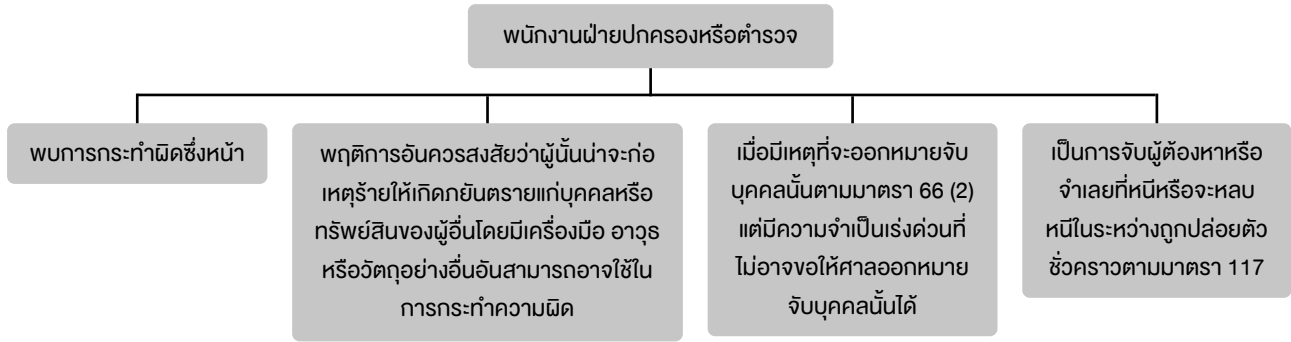
¹⁵ รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 28 บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ”

¹⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 77 วรรคหนึ่ง

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 6

ภาพอธิบายการถูกจับโดยไม่มีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78

สิทธิของผู้ต้องหาเมื่อถูกออกหมายจับหรือถูกจับกุม (มาตรา 83-84)

เมื่อถูกออกหมายจับ		
สิทธิที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	สิทธิในการร้องขอให้ศาลเพิกถอนหมายจับ	
- สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 28)	สิทธิในการร้องขอให้ศาลเพิกถอนหมายจับ หากหมายจับไม่เป็นไปตามมาตรา 66 กล่าวโดยสรุปคือ 1. ออกหมายจับโดยไม่มีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีขึ้นไป หรือ 2. ออกหมายจับโดยไม่มีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่า จะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น หรือ 3. แม้ว่าบุคคลนั้นมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือมาตามหมายเรียกหรือตามนัดแล้ว แต่ยังไม่มีการออกหมายจับ สามารถร้องขอให้ศาลเพิกถอนหมายจับได้	
เมื่อถูกจับกุม		
สิทธิที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	สิทธิที่กำหนดไว้ในมาตรา 7/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	สิทธิที่กำหนดไว้ในมาตราอื่นๆในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น
- สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (มาตรา 29 วรรคสอง) - สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 28) - การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี (มาตรา 29 วรรคสาม) - สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้ให้การเป็นประจักษ์ต่อตนเอง หรือให้รับสารภาพผิด (มาตรา 29 วรรคสี่)	1. มีสิทธิขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก 2. พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว 3. ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งไว้ใจเข้าฟังการสอบปากคำตนในชั้นสอบสวน 4. ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร 5. ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย	- สิทธิที่จะมีล่าม (มาตรา 13) - สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้การเป็นประจักษ์ต่อตนเอง หรือให้รับสารภาพผิด (มาตรา 83 วรรคสอง) - สิทธิจะรับการแจ้งข้อกล่าวหา (มาตรา 83 วรรคสอง, มาตรา 84 (1)(2)) - สิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม (มาตรา 134 วรรคสาม) - พนักงานสอบสวนมีสิทธิควบคุมผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาได้เพียง 48 ชั่วโมงเท่านั้นนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน (มาตรา 87) - สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว (มาตรา 106) สิทธิของผู้หญิง - การตรวจค้นผู้หญิงซึ่งถูกจับ ให้ผู้หญิงเป็นผู้ค้น (มาตรา 85) - การตรวจผู้ต้องหาผู้หญิง ให้เจ้าพนักงานของผู้หญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ถ้ามีเหตุสมควรผู้ต้องหาจะขอให้นำบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นด้วยก็ได้ (มาตรา 132(1) วรรคสอง)

4.3. เมื่อถูกฝากขัง

การถูกฝากขังเป็นกรณีที่ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวและพนักงานสอบสวนมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือการฟ้องคดี ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 กำหนดให้ควบคุมตัวผู้ถูกจับได้เพียง 48 ชั่วโมงเท่านั้นนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน หากพนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ถูกจับกุมมากกว่า 48 ชั่วโมง พนักงานสอบสวนต้องนำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายในระยะเวลาดังกล่าวเพื่อร้องต่อศาลขอหมายจับผู้ถูกจับนั้นไว้

ต่อมาหากบุคคลนั้นถูกฟ้องต่อศาล ศาลมีอำนาจออกหมายจับจำเลยหรือปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลได้ และพนักงานอัยการก็มีสิทธิคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยได้เช่นกัน

สิทธิของผู้ต้องหาเมื่อถูกฝากขัง

สิทธิที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	สิทธิที่กำหนดไว้ในมาตรา 7/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	สิทธิที่กำหนดไว้ในมาตราอื่นๆในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น
- สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (มาตรา 29 วรรคสอง) - สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 28) - สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้ให้การเป็นประจักษ์ต่อตนเอง หรือให้รับสารภาพผิด (มาตรา 29 วรรคสี่)	1. มีสิทธิขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก 2. พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว 3. ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งไว้ใจเข้าฟังการสอบปากคำตนในชั้นสอบสวน 4. ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร 5. ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย	- สิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม (มาตรา 134 วรรคสาม) - มีสิทธิแต่งตั้งทนายแถลงคัดค้านและซักถามพยานการฝากขัง (มาตรา 87 วรรคแปด) - สิทธิในการขอปล่อยตัวชั่วคราว (มาตรา 106) - ผู้ต้องหาที่มีอายุไม่ถึง 18 ปี หรือเป็นหญิงมีครรภ์หรือเพิ่งคลอดบุตรมาไม่ถึง 3 เดือน หรือป่วยเจ็บซึ่งถ้าต้องขังจะถึงอันตรายแก่ชีวิต ศาลจะออกหมายปล่อย ผู้ต้องหาซึ่งถูกขังอยู่นั้นก็ได้ (มาตรา 71)

5. สิทธิของจำเลย

จำเลยคือใคร

จำเลย หมายถึงบุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้วโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด¹⁸ ซึ่งการตกเป็นจำเลย มี 2 กรณี ดังนี้

1. ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ กฎหมายไม่บังคับให้ไต่สวนมูลฟ้อง ฉะนั้นบุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลจะตกเป็นจำเลยทันทีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาล¹⁹
2. ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ (ผู้เสียหายดำเนินคดีอาญาดำเนินคดีเอง) โดยไม่ผ่านการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาลจะตกเป็นจำเลยก็ต่อเมื่อศาลได้ไต่สวนมูลความผิดและประทับฟ้องในคดีนั้น²⁰

สิทธิของจำเลย

สิทธิที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	สิทธิที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	สิทธิที่กำหนดไว้ในมาตราอื่นๆในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น
- สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (มาตรา 29 วรรคสอง)- สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้ให้การเป็นประจักษ์ต่อตนเอง หรือให้รับสารภาพผิด (มาตรา 29 วรรคสี่)	1. ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็วต่อเนื่อง และเป็นธรรม2. สิทธิที่จะตั้งกษยาความแตกต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาในศาลชั้นต้นตลอดจนศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา3. ปรีกษากษยาความหรือผู้ซึ่งจะเป็นกษยาความเป็นการเฉพาะตัว4. สิทธิที่จะตรวจดูสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐาน และคิดสำเนาหรือถ่ายรูปลังนั้นๆ5. ตรวจดูสำนวนการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาของศาล และคิดสำเนาหรืออรับสำเนาที่รับรองว่าถูกต้องโดยเสียค่าธรรมเนียม เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมนั้น6. ตรวจหรือคิดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน	- สิทธิที่จะมีสำม (มาตรา 13)- จำเลยมีอายุไม่ถึง 18 ปี หรือเป็นหญิงมีครรภ์ หรือ เพิ่งคลอดบุตรมาไม่ถึง 3 เดือน หรือป่วยเจ็บซึ่งถ้าต้องงังจะถึงอันตรายแก่ชีวิต ศาลจะออกหมายปล่อยจำเลยซึ่งถูกงังอยู่นั้นก็ได้ (มาตรา 71)- สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างพิจารณาในชั้นศาล (มาตรา 106)- การพิจารณาและสืบพยานในศาลให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย (มาตรา 172)- สิทธิในการอุทธรณ์ ฎีกา (มาตรา 193 และ มาตรา 216)

6. สิทธิของผู้ต้องงัง

ผู้ต้องงังคือใคร

ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 4 (2) บัญญัติว่า ผู้ต้องงังหมายความว่า ความรวมตลอดถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องงังและคนฝาก ฉะนั้นผู้ต้องงังซึ่งอยู่ระหว่างการสอบสวนในชั้นพนักงานสอบสวนหรือชั้นอัยการ หรือจำเลยที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอาจเป็นผู้ต้องงังได้ หากไม่ได้รับสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราว

ในคู่มือเล่มนี้จะกล่าวถึงผู้ต้องงังที่อยู่ระหว่างการสอบสวนในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นอัยการ และระหว่างพิจารณาในชั้นศาลที่ยังไม่มีคำสั่งหรือคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ

¹⁸ ประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (3)

¹⁹ ประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา มาตรา 162 (2)

²⁰ ประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา มาตรา 165 วรรค 3

บังคับอย่างไร

เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 ได้บัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาการควบคุมตัวผู้ถูกจับกุม กล่าวคือพนักงานสอบสวนสามารถควบคุมตัวผู้ถูกจับได้เพียง 48 ชั่วโมงเท่านั้น ดังนั้น หากผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวและมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือการฟ้องคดี พนักงานสอบสวนต้องนำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนเพื่อขอฝากขัง ซึ่งระยะเวลาการถูกฝากขังในแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับอัตราโทษขั้นสูงของความผิดอาญาที่ได้กระทำลงหรือค่าปรับ

เมื่อศาลได้รับคำร้องขอฝากขังแล้ว ศาลจะต้องไต่สวนผู้ต้องหาก่อนฝากขังว่าคัดค้านหรือไม่ ศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้²¹ หากศาลเห็นว่าจำเป็นต้องขังไว้ ศาลต้องออกหมายขังเพื่อขังผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้วแต่กรณี ซึ่งหมายขังคงใช้ได้อยู่จนกว่าศาลจะได้เพิกถอนโดยออกหมายปล่อยหรือออกหมายจำคุกแทน²²

สิทธิของผู้ต้องขัง

สิทธิที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	สิทธิที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	สิทธิที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479
- สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (มาตรา 29 วรรคสอง)- การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี (มาตรา 29 วรรคสาม)	- สิทธิที่จะมีกษัตริย์ตาม มาตรา 7/1 และมาตรา 8- สิทธิในการร้องขอศาลหากปรากฏว่าถูกคุมขังในคดีอาญาหรือในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 90)- สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว (ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อถัดไป)	- สิทธิได้รับการรักษาพยาบาล (ผู้ต้องขังที่ป่วยเจ็บหรือเป็นหญิงมีครรภ์ ได้รับการรักษาพยาบาลตามสมควร)

7. สิทธิในการขอปล่อยตัวชั่วคราว

การปล่อยตัวชั่วคราว คือ การอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพ้นจากการควบคุมหรือขังของเจ้าพนักงานหรือศาลชั่วคราวตามระยะเวลาที่กำหนด²³ โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวได้ตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นอัยการ และชั้นกระบวนการพิจารณาคดีของศาล โดยไม่มีหลักประกัน หรือมีประกันและหลักประกันภายในระยะเวลาที่กำหนด²⁴ อีกทั้งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 29 วรรคห้า²⁵ ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิในการขอปล่อยตัวชั่วคราวไว้ด้วย ซึ่งหลักดังกล่าวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในคดีอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลย

²¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87

²² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 71

²³ จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, กลยุทธ์ศึกษาและคู่มือปฏิบัติงานในการออกหมายเรียก หมายอาญา การจับ การควบคุม การขัง การจำคุก การค้น การปล่อยตัวชั่วคราว, (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2563), 325

²⁴ กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม, การขอปล่อยตัวชั่วคราวต่อศาล, เมษายน 2555, สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2565. จาก : <https://oia.coj.go.th/th/file/get/file/2019021321cc07521f6601cc8211fd0cb8ab28a2142524.pdf>

²⁵ รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 29 วรรคห้า

“คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

7.1. หลักประกันที่สามารถยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราว²⁶

เอกสารที่ใช้ยื่นในการขอปล่อยตัวชั่วคราว	
1. เอกสารของผู้ต้องหาหรือจำเลย - สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ต้องหาหรือจำเลย 2. กรณีมีนายประกัน ต้องแนบเอกสารของนายประกันด้วย - สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของนายประกัน - กรณีนายประกันมีคู่สมรส ให้แนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้าน ของคู่สมรสและหนังสือแสดงความยินยอมของคู่สมรส - กรณีนายประกันเป็นหม้าย ให้แนบใบสำคัญการหย่าหรือใบมรณะบัตรของคู่สมรส หรือมีหมายเหตุในทะเบียนบ้านหน้าชื่อนั้นว่า “ตาย”	
หลักประกัน	เอกสารเพิ่มเติมที่ใช้ยื่นในการขอปล่อยตัวชั่วคราว
1. เงินสด	-
2. หลักทรัพย์อื่น เช่น - โฉนดที่ดิน, น.ส.3, น.ส. 3 ก. - สมุดเงินฝากประจำ หรือใบฝากประจำของธนาคาร - สลากออมสิน, สลากออมทรัพย์ทวีสินของ ธกส., พันธบัตรรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ	กรณีใช้ที่ดิน - โฉนดที่ดิน, น.ส.3, น.ส. 3 ก. ฉบับจริง - หนังสือรับรองราคาประเมินที่ดินจากสำนักงานที่ดินที่ตั้งอยู่ ระยะเวลารับรองไม่เกิน 1 เดือน - แผนที่สังเฎแสดงที่ตั้งที่ดินหรือภาพถ่าย กรณีใช้เงินฝากประจำ - สมุดบัญชีหรือใบรับฝากประจำ - หนังสือรับรองยอดเงินของธนาคารที่เปิดบัญชี ระยะเวลารับรองไม่เกิน 1 เดือน กรณีใช้สลากออมสิน, สลากออมทรัพย์ทวีสินของ ธกส., พันธบัตรรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ - สลากออมสิน, สลากออมทรัพย์ทวีสินของ ธกส., พันธบัตรรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ
3. บุคคลประกันโดยใช้ตำแหน่ง	หนังสือรับรองของหน่วยงาน (รัฐหรือรัฐวิสาหกิจ) ระบุชื่อ หน่วยงาน สถานที่ทำงาน ชื่อ ตำแหน่ง อัตรา เงินเดือน ปัจจุบันรายละเอียดการผูกพันในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยรายอื่นของนายประกัน - หนังสือรับรองรายได้สุทธิ (สลิปเงินเดือน) จากเจ้าหน้าที่การเงินของหน่วยงานต้นสังกัดของนายประกัน เดือนสุดท้าย - บัตรประจำตัวข้าราชการหรือพนักงาน หมายเหตุ: ในบางศาล หากเป็นกรณีบุคคลประกันโดยใช้ตำแหน่งจะต้องเป็นญาติใกล้ชิดเท่านั้น เช่น สามี ภรรยา พ่อ แม่ หรือ ลูก เป็นต้น ดังนั้น จึงต้องติดต่อประชาสัมพันธ์ของแต่ละศาลเพื่อสอบถามก่อน

7.2. การขอปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นต่างๆ

ผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องจะสามารถขอปล่อยตัวชั่วคราวได้ตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน(ตำรวจ) โดยติดต่อและยื่นคำขอต่อพนักงานสอบสวนที่สถานีตำรวจที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัว

กรณีชั้นอัยการ พนักงานสอบสวนจะต้องส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานอัยการ ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการในวันส่งตัวผู้ต้องหา หากมีการฝากขังต่อศาลแล้วให้ยื่นคำขอต่อศาลที่ออกหมายจับ

ชั้นกระบวนการพิจารณาคดีของศาล จำเลยหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องสามารถยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราวได้นับแต่จำเลยถูกยื่นฟ้องต่อศาลจนกระทั่งมีคำพิพากษาถึงที่สุด หากคดีมีการอุทธรณ์หรือฎีกา จำเลยก็ต้องทำการยื่นคำขอใหม่โดยอาจขอใช้ประกันหรือหลักประกันเดิมได้ โดยยื่นคำขอต่อศาลที่จำเลยถูกฟ้องคดี

²⁶ มูลนิธิผสานวัฒนธรรมร่วมดำเนินโครงการโดยศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น, คู่มือการเข้าถึงความยุติธรรมในที่ดิน/ป่าไม้.

8. สิทธิในการมีทนายความ

สิทธิในการมีทนายความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1. ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับมีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้ (มาตรา 7/1(1))
2. ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับสามารถให้ทนายความฟังการสอบปากคำตนได้ตั้งแต่ชั้นสอบสวน (มาตรา 7/1 (2))
3. จำเลยมีสิทธิที่จะแต่งตั้งทนายความแตกต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาในศาลชั้นต้นตลอดจนศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาชั้นพนักงานอัยการ ชั้นกระบวนการพิจารณาของศาล (มาตรา 8(2))
4. การแต่งตั้งทนายความโดยรัฐ(กรณีไม่มีทนายส่วนตัว) ซึ่งจะต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าให้แต่งตั้งทนายความให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย

การแต่งตั้งทนายความโดยรัฐตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ชั้นพนักงานสอบสวน	
ผู้ต้องหา	- คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้ (มาตรา 134/1 วรรคหนึ่ง) - ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความและต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้ (มาตรา 134/1 วรรคสอง)
ผู้ต้องหาที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี	- ถ้าผู้ต้องหา ไม่มีทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้ (มาตรา 134/1)
กรณีฝากขัง	ผู้ต้องหา มีสิทธิ แต่งตั้งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยาน ถ้าผู้ต้องหา ไม่มีทนายความ เนื่องจากยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา 134/1 และผู้ต้องหา ร้องขอ ให้ศาลตั้งทนายความให้ (มาตรา 87 วรรคแปด)
ชั้นไต่สวนมูลฟ้อง	
จำเลย	- คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใดและจำเลยไม่มีทนายความ ให้ศาลตั้งทนายความให้ (มาตรา 165/1 วรรคหนึ่ง) - ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใด ให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ (มาตรา 165/1 วรรคสอง)
จำเลยที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี	ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใดและจำเลย ไม่มีทนายความ ให้ศาลตั้งทนายความให้ (มาตรา 165/1 วรรคหนึ่ง)
ชั้นพิจารณาของศาล	
จำเลย	- ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ก่อนเริ่มพิจารณาคดีให้ศาลถามว่าจำเลยมีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ (มาตรา 173 วรรคหนึ่ง) - ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาคดีให้ศาลถามว่าจำเลยมีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ (มาตรา 173 วรรคสอง)
จำเลยที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี	ก่อนเริ่มพิจารณาคดีให้ศาลถามว่าจำเลยมีทนายความหรือไม่ ถ้า ไม่มี ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ (มาตรา 173 วรรคหนึ่ง)

ข้อสังเกต กฎหมายมิได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งทนายความโดยรัฐในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกา

9. กลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจับกุมและการกักขัง

1. เมื่อได้หมายเรียกให้ไปรับทราบข้อกล่าวหา หรือหมายเรียกพยาน ควรปรึกษากันก่อนเข้าพบเจ้าหน้าที่และควรไปตามนัดที่ระบุไว้ในหมายเรียก หากไม่สะดวกในเวลาดังกล่าวสามารถทำหนังสือเพื่อขอเลื่อนวันนัดได้
2. เมื่อถูกแจ้งข้อกล่าวหา ให้ติดต่อกันก่อนเพื่อร่วมรับฟังการสอบสวน
3. เมื่อถูกออกหมายจับ ให้ติดต่อกันก่อนและไปพบหรือแสดงตัวต่อพนักงานสอบสวนก่อนถูกจับกุม
4. เมื่อถูกจับกุม ผู้ถูกจับกุมต้องขอให้พนักงานผู้จับกุมแสดงหมายจับพร้อมทั้งให้อธิบายรายละเอียดของหมายจับหรือการจับกุมนั้นๆว่าเป็นการกระทำผิดอย่างไร
5. หากเป็นกรณีจับกุมโดยไม่มีหมายจับ ให้พนักงานผู้จับกุมแสดงหลักฐานว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจจับหรือไม่ และให้อธิบายรายละเอียดของการกระทำความผิดและการจับกุม
6. หากไม่สามารถติดต่อกันก่อนได้ในชั้นจับกุม ชั้นแจ้งข้อกล่าวหา หรือชั้นสอบสวน จะมีทนายอาสาประจำสถานีตำรวจที่สามารถให้คำปรึกษาได้
7. กรณีถูกคุมขัง ผู้ถูกคุมขังควรขอให้เจ้าพนักงานแจ้งสถานที่ให้แก่ผู้ไว้เวาใจทราบในโอกาสแรก
8. คุมขังหรือกักขังได้ในสถานที่ที่กฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น
9. หากปรากฏว่าถูกคุมขังโดยไม่ชอบ ให้รีบแจ้งแก่ผู้ไว้เวาใจ ญาติ หรือทนายความเพื่อร้องขอศาลปล่อยตัว

10. สิทธิในการต่อสู้คดีในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 และ 165/2

การไต่สวนมูลฟ้อง

การไต่สวนมูลฟ้องเป็นกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาเอง โดยไม่ผ่านกระบวนการดำเนินคดีโดยรัฐ เมื่อราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีต่อศาลแล้วจะมีกระบวนการไต่สวนมูลคดีเพื่อพิจารณาว่าเหตุดังกล่าวมีมูลคดีหรือไม่ หากมีมูลคดีเพียงพอแล้วศาลจะประทับรับฟ้องคดีดังกล่าวไว้และดำเนินการสอบสวนต่อไป

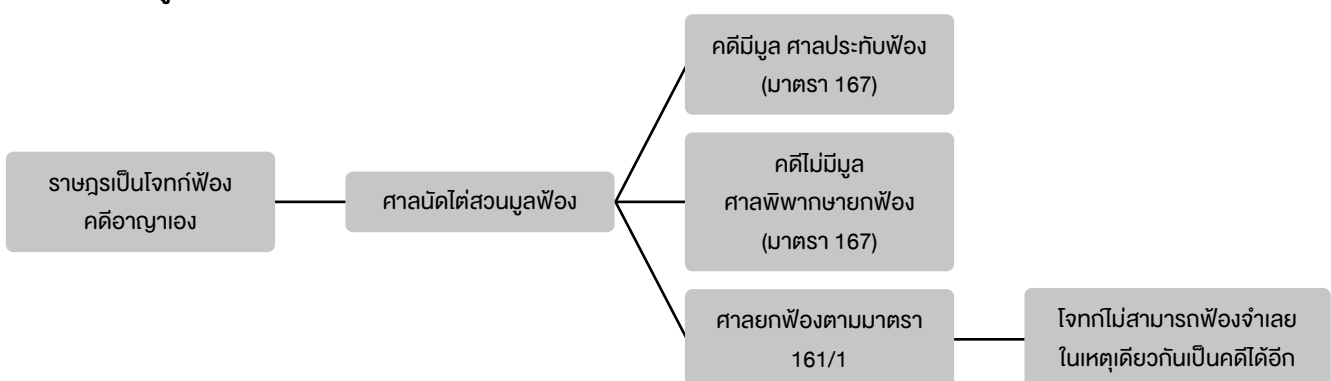
ต่อมากระบวนการฟ้องคดีโดยราษฎรถูกใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินคดีต่อบุคคลที่เห็นต่างเพื่อมุ่งให้เกิดข้อพิพาทหรือเหตุพิพาทหรือเหตุวิวาทกัน รวมถึงไปถึงเรียกร้องค่าเสียหายที่เกินควรในฐานความผิดที่แตกต่างกันไป เช่น ฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 326 รวมไปถึงฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328 เป็นต้น ซึ่งการฟ้องคดีในลักษณะนี้เรียกว่า “การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อต่อต้านการมีส่วนร่วมของสาธารณชน หรือ SLAPPs (Strategic Lawsuit Against Public Participation)”

เมื่อปี 2562 ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 34) พ.ศ.2562 เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการไต่สวนมูลฟ้องเพื่อป้องกันมิให้มีการฟ้องคดีอาญาโดยไม่สุจริตอันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นโดยเพิ่มเติมมาตรา 161/1 เพื่อให้ศาลมีอำนาจในการยกฟ้องหากเห็นว่าเป็นการฟ้องไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ และหากศาลยกฟ้องแล้ว โจทก์ไม่สามารถนำคดีนี้มาฟ้องได้อีก

มาตรา 165/2 สิทธิในการแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งไม่มีมูล

เมื่อปี 2562 ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 33) พ.ศ.2562 โดยเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้องในปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิของจำเลย เนื่องจากจำเลยอาจไม่มีทนายความคอยช่วยเหลือและไม่สามารถแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล จึงเพิ่มมาตรา 165/2 เพื่อคุ้มครองสิทธิของจำเลยและสอดคล้องกับมาตรา 161/1 ที่ศาลมีอำนาจในการยกฟ้องหากเห็นว่าเป็นการฟ้องไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบอันทำให้คดีระงับไปและโจทก์ไม่สามารถฟ้องจำเลยเป็นคดีได้อีก

การไต่สวนมูลฟ้อง

สิทธิในการต่อสู้คดีในชั้นศาลอนุญาโตตุลาการ

1. สิทธิที่จะตั้งทนายไปชักชวนพยานโจทก์ได้ (มาตรา 165 วรรคสาม)
2. สิทธิในการแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งไม่มีมูล และระบุพยานหลักฐานต่อศาล (มาตรา 165/2)

ตัวอย่างการฟ้องไม่สุจริต ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 161/1

คดีหมิ่นประมาทที่เกิดเหตุที่ราชอาณาจักร แต่โจทก์เลือกที่จะฟ้องในท้องที่ที่เป็นอุปสรรคในการต่อสู้คดี ถือว่าเป็นกรณีที่โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต²⁷

เช่น นางสาว บี อาศัยอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่โพสต์ข้อความลงในโซเชียลมีเดีย(ถือว่าเกิดเหตุที่ราชอาณาจักร) วิพากษ์วิจารณ์การดำเนินการของบริษัท เอ จำกัด ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ในจังหวัดกรุงเทพฯ ปรากฏว่าบริษัท เอ จำกัด ยื่นฟ้องคดีหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328 ณ ศาลจังหวัดกระบี่ ถือว่าเป็นการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต

11. องค์กรสิทธิมนุษยชนของภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน

หน่วยงานรัฐที่ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายหรือคดีความ

1. กระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรมมีภารกิจในการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงช่องทางทางกฎหมาย เช่นเดียวกับมีหน้าที่ในการสร้างหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชน โดยมีกลไกที่สร้างขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

- สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

สำนักงานยุติธรรมจังหวัดซึ่งมีที่ตั้งในทุกจังหวัดของประเทศไทย และถูกออกแบบให้เป็นช่องทางแรกที่จะอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงบริการและความช่วยเหลือทางกฎหมายจากกระทรวงยุติธรรมโดยง่าย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดแต่ละแห่งจะมี “คลินิกยุติธรรม” ที่สามารถให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนยุติธรรม และโครงการคุ้มครองพยาน ในส่วนของกองทุนยุติธรรมนั้นมีขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันการปล่อยตัวชั่วคราวเมื่อตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาตามสิทธิพื้นฐานที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
โทรศัพท์หมายเลขกลาง 0-2141-5100

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ทำงานประสานกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและเปิดให้การช่วยเหลือเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน โดยตรงโดยมีหน่วยงานในสังกัด ได้แก่ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ, กองทุนยุติธรรม, คลินิกยุติธรรม, สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

- กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ

กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพมีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพผ่านทางโทรศัพท์และไปรษณีย์ รับเรื่องราวร้องทุกข์ 0-2141-2905-14

- สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตาม พระราชบัญญัติการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาพ.ศ. 2544 และตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 245, 246 และ 247 ของรัฐธรรมนูญ

ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีสิทธิขอรับการเยียวยาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นในคดีอาญาหลังจากที่มีคำพิพากษาว่าไม่มีความผิดในกรณีที่ถูกกล่าวหาหรือเป็นผู้เสียหายจากคดีอาญาที่บุคคลอื่นกระทำ ผิด โดยผู้ขอรับสิทธิสามารถติดต่อคลินิกยุติธรรมหรือหมายเลขตรงตามที่ระบุด้านล่าง
โทรศัพท์ 0-2141-2838-99 , โทรสาร 0-2143-9665-8

- สำนักงานคุ้มครองพยาน

สำนักงานคุ้มครองพยานจัดทำโครงการคุ้มครองพยานสำหรับผู้ที่ตกอยู่ในความเสี่ยงในฐานะที่เป็นพยานคดีอาญา โดยมีระดับความคุ้มครองสองประการ คือ การเฝ้ายาม 24 ชั่วโมงและการย้ายที่อยู่ไปยังสถานที่ปลอดภัย โทรศัพท์ 0-2141-2941-65 , โทรสาร 0-2143-9672-3

- กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)

กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาที่มีความซับซ้อน ได้แก่คดีที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและระบบเศรษฐกิจของชาติ, อาชญากรรมระหว่างประเทศและคดีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้มีอิทธิพล หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเจ้าหน้าที่ทางการเมืองระดับสูง DSI จะไม่รับสืบสวนคดีปกครอง นอกเสียจากว่าเป็นคดีที่อยู่ในข่ายความซับซ้อนข้างต้น
รับเรื่องราวร้องทุกข์ 0-2831-9888 ต่อ 3101

²⁷ สำนักงานศาลยุติธรรม, คู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการ ส่วนวิธีพิจารณาคดีอาญา เล่มที่ 2, (กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม, 2562), 96-97

2. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือ กสม. มีภารกิจในการรับเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสนอให้มีการชดเชยเยียวยาเหยื่อหรือบุคคลหรือองค์กรในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น กสม. ยังสามารถให้คำแนะนำองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีหรือเร่งรัดหน่วยงานราชการอื่นๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชน นอกจากนี้ กสม. อาจเป็นผู้ยื่นฟ้องแทนบุคคลหรือองค์กรที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ในกรณีที่มีการร้องขอ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 6-7 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์ 0-2141-3814 โทรสาร 0-2143-9555 ร้องเรียน help@nhrc.or.th

3. กระทรวงมหาดไทย : กลุ่มงานร้องทุกข์

สำนักงานรัฐมนตรี ถนนอักษฎางค์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทรศัพท์ 02-222-1201, 02-226-4814

4. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ : ฝ่ายรับเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานจรรยาบรรณ

อาคาร 1 ชั้น 1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 0-2205-1184, 0-2205-1194

5. สภากายความในพระบรมราชูปถัมภ์

สภากายความประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายและทีมทนายความที่ยินดีให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนในชุมชน 249 ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220 โทรศัพท์ 02-522-7124 ถึง 27 , โทรศัพท์ 02-522-7143 ถึง 47 , ปรึกษากฎหมายสายด่วน 1167

6. สำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดจัดตั้งขึ้นเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของรัฐ ในขณะเดียวกันมีหน้าที่ในการสร้างหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนด้วย

- สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายให้ประชาชน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์ 0-2142-5128, 0-2142-2076-77, 0-2142-2099 โทรสาร 0-2143-9169

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายหรือคดีความ

1. ศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ส่งเสริมและผลักดันให้หลักการสิทธิมนุษยชนที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความเท่าเทียม 199/332 ซอย หมู่บ้านสวนนนท์ ตำบลหนองจ้อม อำเภอสนทราย เชียงใหม่ 50210 โทรศัพท์: 0-5323-0072

2. มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม

ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและให้การสนับสนุนการรณรงค์ให้เกิดความยุติธรรมในคดีที่เกี่ยวข้องสิ่งแวดล้อม ฐานทรัพยากรและสิทธิชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการต่อสู้คดีปกครอง

931/8 หมู่บ้านเกตุบุตรเขมีเน่ ซอยลาดพร้าว 87 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์: 0-2539-3534 อีเมล enlawthai@gmail.com

3. มูลนิธิผสานวัฒนธรรม

เอกชนซึ่งไม่แสวงผลกำไร จัดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายภายใต้กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมสิทธิทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายเพื่อกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี และจารีตปฏิบัติต่าง ๆ หลักนิติธรรม และการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับกลุ่มประชากรที่หลากหลายซึ่งกลายเป็นกลุ่มคนชายขอบที่มักจะได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเนื่องมาจากชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิด ศาสนา ความเชื่อ และขาดโอกาสได้รับความช่วยเหลือ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการประสานงานร่วมกันระหว่างกลุ่มที่มีความหลากหลายเหล่านี้ สร้างให้เกิดความตระหนักถึงความสัมพันธ์และความร่วมมือในทางวัฒนธรรม กับด้านเศรษฐกิจ การเมือง ส่งเสริมให้มีการศึกษา การทำวิจัย และข้อมูลเพื่อเผยแพร่ความรู้ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

111 ซอยสิทธิชน ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320

โทร: 02-6934939, 02-6934831 โทรสาร: 02-2753954

4. ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน ดำเนินงานโดยการให้คำแนะนำและคำปรึกษาเบื้องต้น หากกรณีประชาชนถูกเรียกตัวหรือกักตัว เพื่อให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองในการรวบรวมข้อมูล แก้ไขปัญหา และติดตามสถานการณ์ หากมีกรณีจำเป็นจะดำเนินการลงพื้นที่เพื่อให้ความช่วยเหลือ ณ สถานที่นั้นๆ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน

66/4 ซ.ลาดพร้าว 16 แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 02-513-3473

5. สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน

รณรงค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงในประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสามารถประสานงานเพื่อการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่นักต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในชุมชน

109 ถ. สุทธิสารวินิจฉัย แขวง สามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310 โทรศัพท์: 0-2275-4231

6. สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

ส่งเสริมและคุ้มครองการเข้าถึงความยุติธรรม สิทธิเสรีภาพของประชาชนและสิทธิมนุษยชน ตลอดจนสามารถร้องเรียน ดำเนินมาตรการทางกฎหมายฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงรับมอบอำนาจดำเนินคดี หรือดำเนินการใด ๆ ในทางกฎหมาย แทนบุคคลต่าง ๆ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ สนส.

109 ถ. สุทธิสารวินิจฉัย แขวง สามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310 โทรศัพท์: 0-2275-3954

